

กระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับ การให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี*

The Process of Developing the Volunteer Spirit of Thai Regional Alliance
in Hong Kong to Enhance the Service of Thai Workers
by Buddhist Peaceful Means

¹บังอร ธรรมสอน และ พระปราโมทย์ วาทโกวิโท

¹Bungon Tamasorn and Phra Pramote Vadakovidho

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: tamasornb1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหา ความจำเป็น แนวคิดทฤษฎี กระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงตามศาสตร์สมัยใหม่ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลัก พุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกง 3) เพื่อพัฒนาและนำเสนอ กระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี งานวิจัยนี้เป็นรูปแบบอริยสัจโมเดลสอดคล้องกับการวิจัยและพัฒนา ภายใต้กรอบการดำเนินการวิจัย ตามแนวทางของบันได 9 ขั้นตอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงและ องค์กรเครือข่ายซึ่งมีการพิจารณาจากผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจำนวน 20 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์จำนวน 30 รูป/คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเพื่อรับรองกระบวนการพัฒนาจำนวน 10 รูป/คน และนำมาวิเคราะห์อธิบายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาคมรวมไทยในฮ่องกงเกิดจากการรวมตัวของคนไทยร่วมกันทำงานจิตอาสา ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผู้วิจัยค้นพบปัญหาของจิตอาสา คือ ขาดทักษะการให้บริการ ขาดความเข้าใจการทำงาน เป็นทีม และขาดการนำหลักธรรมที่นำมาประกอบทำงาน จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำแนวคิดศาสตร์สมัยใหม่ ที่สอดคล้องกับปัญหาที่พบมาพัฒนาให้กับจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย 2) หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงาน ไทยโดยพุทธสันติ พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่พัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกง ให้มีคุณลักษณะในการให้บริการ 4 ประการ คือ ปรับใจ (ทาน) ปลูกปัญญา (ปิยวาจา) พัฒนาโพธิจิต (อตถจริยา) และผลิตสุขสู่สังคม (สมานัตตตา) 3) ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในกระบวนการพัฒนาจิตอาสา สมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี คือ “MAESHE Model” ประกอบด้วย ด้านสันติภายใน (Mindfulness) ด้านจิตอาสาตื่นรู้ (Awakened mind) ด้านทำงานเป็นทีม (Empowered teamwork) ด้านการบริการ (Service mind) ด้านสิทธิมนุษยชน (Human rights) ด้านการ

*Received June 17, 2023; Revised February 23, 2024; Accepted March 11, 2024

สื่อสาร (Empathic communication) โดยจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงต้องเป็นผู้ที่ “ให้ดี พูดดี จิตดี และวางตนดี”

คำสำคัญ: การพัฒนา; จิตอาสา; สมาคมรวมไทยในฮ่องกง; แรงงานไทย; พุทธสันติวิธี

Abstract

These are the main purposes of this research; 1) to study and analyze the context, problem conditions, necessity, and theoretical concepts of the Thai Regional Alliance in Hong Kong (TRA) Volunteer Development Process according to modern science; 2) to study and analyze the principles of Buddhist peaceful methods that contribute to the volunteer development of the Thai Regional Alliance in Hong Kong (TRA); 3) to develop and present the Volunteer Development Process of the Thai Regional Alliance in Hong Kong (TRA) to enhance the service of Thai workers through Buddhist peaceful means. This research is applied research and development (R&D) according to the framework of the Noble Truth Model, the key informants included 1) five scholars on Buddhism/ peaceful methods; 2) five instructional designers; 3) five scholars on labour organizations; 4) five administrators of TRA and 5) ten volunteer spirit. The data were collected by using purposive in-depth interview. The obtained data were analyzed by descriptive method.

The research results were found that: 1) TRA was formed by those Thai people in Hong Kong who gathered together as volunteers to provide services with sincerity. The researcher discovered the problem of the volunteer that; lack of service skills, lack of understanding of teamwork, and lack of application of Dhamma as the main principle in work, therefore, it is necessary to bring modern science concepts that correspond to problems to developing volunteers in The Thai Regional Alliance in Hong Kong (TRA) to meet the goal effectively. 2) The Buddhist principles conducive to the development of The volunteer development process of the Thai Regional Alliance in Hong Kong (TRA) to enhance the level of service for Thai workers by Buddhist peaceful means It was found that the 4 Sangkhavattus is the principle that develops the volunteer of the Thai Regional Alliance in Hong Kong (TRA) to have four characteristics of service provision, namely: adjusting the mind (Dāna), cultivating wisdom (Piyavajja), developing bodhicitta (Atthacariyā), producing happiness society (Samānattatā), 3) The body of knowledge found in this study are the volunteer development process of the Thai Regional Alliance in Hong Kong (TRA) to enhance the level of service for Thai workers by Buddhist peaceful means It was found that MAESHE Model” focuses on 6 areas of development: internal peace (Mindfulness), volunteerism, teamwork, service, communication, and human rights.

Keyword: Developing; Volunteer Spirit; Thai Regional Alliance in Hong Kong; Thai Workers; Buddhist Peaceful Means

บทนำ

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มีแรงงานประเภทหนึ่ง เรียกว่า แรงงานอาชีพ ผู้ช่วยแม่บ้านต่างชาติฮ่องกง แรงงานไทยก็เป็นชาติหนึ่งที่เดินทางเข้าไปทำงานในฮ่องกง และประสบปัญหาในการทำงาน เช่น การสื่อสาร ทักษะการทำงาน ปัญหาการปรับตัว และปัญหาด้านกฎหมายแรงงาน (Tamasorn, 2012) แรงงานเหล่านั้นก็มักนำปัญหาที่ประสบเข้ามาปรึกษากับกลุ่มคนไทยที่ได้รวมตัวกันเป็นองค์กรจิตอาสา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะกรณี “สมาคมรวมไทยในฮ่องกง” จิตอาสา มุ่งเน้นบทบาทหน้าที่ตามความถนัดและตามความสามารถของตน ในช่วงเริ่มต้นได้จัดให้มีการพัฒนาด้านบทบาทจิตอาสา กฎหมายแรงงาน กิจกรรมเสริมศักยภาพ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ให้แรงงานไทยได้รับความยุติธรรม แม้ว่าจะมีการพัฒนาอบรมจิตอาสาในสมาคมอยู่เป็นประจำ ก็ยังพบปัญหาที่เกิดขึ้น จากการสังเกต สนทนา พูดคุย สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้วิเคราะห์ประเด็นของปัญหา ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการสื่อสารที่ขาดความเคารพซึ่งกันและกัน 2) ปัญหาการทำงานเป็นทีมที่มีความเห็นและความคิดที่ต่างกันทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน 3) ปัญหาด้านทัศนคติไม่ตรงกัน เก็บความรู้สึกบาดหมางซ่อนไว้ในใจจนทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่อยากทำงานต่อไป 4) ขาดองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการในการบริการให้คำปรึกษา มุ่งเน้นการแก้ปัญหาโดยใช้ตัวกฎหมายมาเป็นเครื่องมือ ทำให้แรงงานได้รับผลกระทบจากการให้คำปรึกษาของจิตอาสา

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาจิตอาสาโดยนำแนวคิดทฤษฎี ศาสตร์สมัยใหม่ และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการทำงาน จึงได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาจิตอาสาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง เพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และ สมานัตตตา กล่าวคือ “ทาน” เป็นการพัฒนาตนเองจากผู้รับมาเป็นผู้ให้ ให้สิ่งของ ให้ความสุขให้อภัย “ปิยวาจา” เป็นผู้ที่พูดดี พูดให้เกิดความรักใคร่สามัคคี พูดให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ พูดให้ผู้อื่นเกิดสติปัญญา สามารถยังคิดยังทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมไม่ควรได้ “อตถจริยา” เป็นผู้มีจิตใจดีงาม ประพฤติประโยชน์ เกื้อกูล สงเคราะห์ผู้อื่นทั้งทางกายและทางใจให้พ้นทุกข์ และ “สมานัตตตา” เป็นผู้ที่วางตนให้เหมาะสม เสมอต้น เสมอปลาย เห็นทุกคนเป็นกัลยาณมิตรไม่เลือกคนที่รักและปลักคนที่ชัง หากจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง นำหลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นแนวทางปฏิบัติ ก็จะสามารถยกระดับการให้บริการแรงงานไทยในฮ่องกงได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี” เพื่อให้จิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงนำไปปรับใช้อย่างเหมาะสม และนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวคิด ทฤษฎีกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงตามศาสตร์สมัยใหม่
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง
3. เพื่อพัฒนาและนำเสนอกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2546 และจากเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือตำราทางวิชาการ ทฤษฎีวารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิเคราะห์ความรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ความจำเป็นของกระบวนการพัฒนาจิตอาสา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาจิตอาสา ตลอดจนแนวคิดหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตอาสา เพื่อจะได้นำความรู้มาบูรณาการพัฒนาการทำงานของจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงให้สอดคล้องกับพื้นที่และผลกระทบของสถานการณ์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้กับการทำงานของจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการลงพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมาย ณ สมาคมรวมไทยในฮ่องกงในเดือนมิถุนายน 2565 ได้สังเกตการณ์ สนทนา สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าปัญหาของจิตอาสาสมาคมรวมไทย ได้แก่ การสื่อสาร ทักษะคน การบริการ การให้คำปรึกษา การทำงานเป็นทีม การขาดหลักธรรมที่นำมาเป็นแนวทางประกอบการทำงานด้านจิตอาสา และพบว่าในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนยังไม่มีกระบวนการพัฒนาใดๆ ที่เหมาะสมที่จะมาแก้ปัญหาที่พบได้ จึงได้เก็บข้อมูลพื้นฐาน และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีศาสตร์สมัยใหม่ที่สอดคล้องกับความจำเป็นต่อการพัฒนาจิตอาสา และหลักธรรมที่มีความจำเป็นในการนำมาบูรณาการสร้างกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หรือกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) ประกอบด้วย 1) ประชากรกลุ่มเป้าหมายพัฒนาที่เป็นจิตอาสาของสมาคมรวมไทยในฮ่องกงที่มีคุณสมบัติตามกำหนดจำนวน 20 คน เพื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนา 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาจิตอาสาด้านทฤษฎีสมัยใหม่และด้านพุทธสันติวิธี ให้สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการสร้างกระบวนการพัฒนาจำนวน 30 รูป/คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างกระบวนการพัฒนา ด้านหลักสูตรการพัฒนา โดยวิธีการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อรับรองกระบวนการพัฒนาจำนวน 10 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการกำหนดประเด็นในการศึกษา สร้างคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยมีวิธีการในการวิจัย ได้แก่ 1) นำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นที่ 1 - ขั้นที่ 3 มาบูรณาการตามหลักพุทธสันติวิธีกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาจิตอาสา ตรวจสอบและรับรองความเหมาะสมของเครื่องมือ 3) ผู้วิจัยจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและเพื่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับรองกระบวนการก่อนนำไปพัฒนากลุ่มเป้าหมาย 4) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือลงไปอบรมพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ณ สมาคมรวมไทยในฮ่องกง ณ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน พร้อมทั้งได้ติดตามประเมินผลการนำกระบวนการไปพัฒนาโดยการสังเกต การสะท้อนคิด สอบถามความพึงพอใจ 5) ผู้วิจัยติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และสนทนาสอบถามกลุ่มแรงงานที่มาขอรับบริการจากจิตอาสา และการนำไปขยายผลต่อยอดงานวิจัยเพื่อสร้างความยั่งยืน หลังการจัดกิจกรรมพัฒนากับผู้ที่เข้าร่วมทำกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดเวทีออนไลน์ผ่านโปรแกรมซูม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบันทึกวิดีโอ บันทึกเสียง บันทึกภาพ การจดบันทึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

ขั้นตอนที่ 6 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจัดหมวดหมู่ จัดทำข้อมูล และลดทอนข้อมูล เกี่ยวกับการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี แนวคิดการพัฒนาจิตอาสา และศึกษาแนวคิดพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาการจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Descriptive Presentation of the Research Results) ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ (Body of Knowledge) เป็น Model เป็นหลักสูตรการพัฒนาโดยมุ่งสู่กระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธีเพื่อสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อบุคคล ชุมชน องค์กร สังคม พระพุทธศาสนา และประเทศชาติ โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ของการวิจัย โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูล การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมเพื่อเป็นช่องทางในการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ และรับฟังความคิดเห็นสำคัญ ผู้วิจัยได้นำกระบวนการเพื่อนำไปสร้างหลักสูตรในการพัฒนาจิตอาสา โดยนำหลักสูตรไปทดลองก่อนทดลอง มีการประเมินผลหลักสูตรการพัฒนาเพื่อนำไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น จากนั้นผู้วิจัยได้นำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญสะท้อนเพื่อการพัฒนาและรับรองกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถตอบคำถามวิจัย และปัญหาที่ต้องการทราบได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวคิด ทฤษฎีกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงตามศาสตร์สมัยใหม่ พบว่า เขตบริหารพิเศษฮ่องกงตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน ประกอบด้วยเกาะฮ่องกง คาบสมุทรเกาลูน และดินแดนใหม่ ที่เรียกว่า นิวเทอริทอรี รวมถึงเกาะเล็กๆ จำนวน 262 เกาะ ตามสถิติของ Census and Statistics Department ของฮ่องกงในปี 2561 มีประชากรประมาณ 7.48 ล้านคน มีระบบการปกครอง “หนึ่งประเทศสองระบบ” ใช้ภาษาจีนกวางตุ้งเป็นภาษาประจำท้องถิ่น สมาคมรวมไทยในฮ่องกง ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2545 ภายใต้กฎหมายการจัดตั้งองค์กรไม่แสวงผลกำไร ชื่อ Thai Regional Alliance in Hong Kong เกิดจากการรวมตัวทำงานในลักษณะจิตอาสา จากการรวบรวมข้อมูลประเด็นปัญหาของอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงพบประเด็นปัญหา ได้แก่ การสื่อสารอย่างสันติ ความเข้าใจและทัศนคติการทำงานเป็นทีม การให้บริการความเข้าใจด้านสิทธิพื้นฐาน และการขาดการนำหลักธรรมมาใช้เป็นแนวปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีตามศาสตร์สมัยใหม่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตอาสา เป็นการกล่าวถึงบทบาท คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสาที่ดี 2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ที่ให้ความสำคัญกับความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพ เรียนรู้ ผูกพัน และพัฒนาตนเองได้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติจากประสบการณ์ตรงด้วยตนเองอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Paradigm) 3) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหา ผ่านกระบวนการ วิธีการ ขั้นตอน หรือเทคนิคการให้คำปรึกษา 4) ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ เป็นโครงสร้างทางความรู้สึก ความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรม ซึ่งมี

ทิศทางที่พร้อมกระทำไปในทางที่เป็นบวกหรือลบ หรือแม้กระทั่งไม่แสดงพฤติกรรมหรือความคิดเห็นใดๆ เลย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณความเข้มข้นที่เกิดจากความเชื่อ ความคิดเห็น ความอ่อนแอ และความมีอคติ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกง พบว่า หลักธรรมที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธีด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่พระพุทธรูปเจ้าไตรสรณวงศ์พระองค์เองก็ปฏิบัติเช่นนี้มาหลายภพหลายสมัย เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อนมนุษย์ให้รักใคร่และปรองดอง นับว่าเป็นเครื่องผูกใจคนและสามารถนำพาสังคมให้เกิดสันติสุข ได้แก่ 1) ทาน ผู้มีจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงมีความกล้าในการปรับใจจากผู้รับมาเป็นผู้ให้ พัฒนาค้นหาตัวเองให้ก้าวพ้นความเห็นแก่ตัวเอง มีเจตคติในการให้ว่าเป็นเรื่องที่ดี เป็นผู้ให้โดยไม่มีเงื่อนไข โอบอ้อมอารี เสียสละเวลาส่วนตนออกบริการให้คำปรึกษาแก่แรงงานในวันหยุดพักผ่อนของตนเอง 2) ปิยวาจา ผู้มีปัญหาของแรงงานไทยในฮ่องกงนั้น ต้องใช้ปัญญาในการแก้ไข เพราะแรงงานอาชีพผู้ช่วยแม่บ้านต้องเผชิญปัญหากับนายจ้างเพียงลำพัง จิตอาสาต้องใช้คำพูดที่ปลุกปัญญาลดความทุกข์ เพิ่มพลังบวกและเพิ่มปัญญาให้แรงงาน มีสติทบทวนค้นหาสาเหตุที่แท้จริง เลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น นอกจากการใช้อาสาเพิ่มปัญญาแก่แรงงานแล้ว ในการทำงานเป็นทีมของผู้มีจิตอาสาต้องสรรสร้างคำพูดที่เป็นประโยชน์ หลีกเลียงวาจาที่ก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้อื่นโดยใช้อาสาให้เป็นวจีแห่งรัก วจีแห่งความสามัคคี 3) อตถจริยา ผู้มีจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงต้องมีการพัฒนาจิตตั้งจิตโพธิสัตว์ให้มีจิตดี มีเมตตาอันบริสุทธิ์ ปลอดทุกข์ เพิ่มความหวัง มุ่งเน้นการมีหัวใจเพื่อสันติสุขให้บังเกิดขึ้นกับทุกคน 4) สมานัตตตา จิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงมีเป้าหมายของการให้บริการเพื่อให้เกิดความสุขแก่บุคคล สังคม ชุมชน โดยยึดหลักให้บริการอย่างเสมอภาค สามารถสมานทุกข์สมานสุขร่วมกับแรงงาน ให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นผู้ที่วางตนดี ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

วัตถุประสงค์ที่ 3 พัฒนาและนำเสนอกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกง เพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี จากการวิจัย ได้สังเคราะห์รูปแบบกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี กำหนดเป็นโมเดล “M-A-E-S-H-E Model” ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนา 6 ด้าน 1) ด้านสันติภายใน (Mindfulness) 2) ด้านจิตอาสาตื่นรู้ (Awakened mind) 3) ด้านการทำงานเป็นทีม (Empowered teamwork) 4) ด้านการบริการให้คำปรึกษา (Service mind) 5) ด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights) 6) ด้านสื่อสารอย่างสันติ (Empathic communication) โดยกระบวนการพัฒนาองค์ความรู้ทั้ง 6 ด้าน ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีขั้นตอนดำเนินการพัฒนา 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ปรับใจ (Growth Mindset) เป็นขั้นตอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก สร้างความไว้วางใจแก่ผู้เข้าอบรม ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้สึกละสบายใจ ปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รู้สึกสนิทสนม ไม่หวาดกลัว กระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมเกิดแรงบันดาลใจอยากเรียนรู้ด้วยวิธีการและเทคนิคต่างๆ เช่น การตั้งคำถามกระตุ้นคิดให้อยากเรียนรู้ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสติและสมาธิพร้อมสำหรับการทำกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ปลูกปัญญา (Cultivating Wisdom) เป็นขั้นตอน ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การอภิปราย การระดมความคิด การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจบทบาทเป็นจิตอาสา รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นจิตอาสาเพื่อการให้บริการแรงงานไทยในฮ่องกง

ขั้นที่ 3 พัฒนาโพธิจิต (Service Mind) เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันใคร่ครวญไตร่ตรองประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม โดยถอดบทเรียน สนทนาแลกเปลี่ยนความคิด ทั้งในด้าน

ความรู้สึกด้านความรู้ รวมถึงแนวทางการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมฝึกอบรมไปใช้ในการพัฒนาจิตภายในตนเองในการเป็นจิตอาสาที่มีหัวใจแห่งการสงเคราะห์ให้บริการแรงงานไทยในฮ่องกง

ขั้นที่ 4 ผลิตสุขสู่สังคม (Harmony) เป็นขั้นตอนส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าอบรมนำความรู้และทักษะออกไปให้บริการแก่แรงงานไทยในฮ่องกง โดยใช้ข้อดีความรู้ สติ สันติภายในมาเป็นเครื่องมือในการให้บริการ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการพัฒนากระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี

Picture 1: MAESHE Model

ในกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี ผู้วิจัยนำเสนอเป็นองค์ความรู้ใหม่ MAESHE Model ประกอบด้วยการพัฒนา 6 ด้าน ได้แก่

1) M: (Mindfulness) ด้านการสร้างสันติภายใน ต้องเป็นผู้นำหลักพุทธศาสนาเป็นหลักประจำใจในการปฏิบัติงาน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตสงเคราะห์ผู้อื่น โดยต้องมีสติเป็นฐานในการให้บริการ ฝึกฝนในเรื่องของสติ ขันติ และสันติ เพื่อรองรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้มาขอความช่วยเหลือ เพราะฉะนั้นจิตอาสาสมัครรวมไทยในฮ่องกงจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการช่วยพัฒนาฐานของความมั่นคงทางจิตใจให้มีความสงบ มั่นคง ไม่มีสภาวะอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียได้

2) A: (Awakened mind) ด้านจิตอาสาตื่นรู้ ต้องมีความเข้าใจของคำว่า จิตอาสาที่ตื่นรู้ ต้องเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ใฝ่รู้ใฝ่ขวนขวาย เนื่องจากเป็นจิตอาสาที่อยู่ในต่างแดน ดังนั้นจำเป็นต้องรู้บทบาท

การปฏิบัติงาน มีความรู้ด้านกฎหมายท้องถิ่นและกฎหมายแรงงานตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี มีทัศนคติที่ดีในการมองโลกมองงานมองคน มีอุดมการณ์ มีจิตใจที่เบิกบานในการช่วยเหลือผู้อื่น เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี และเต็มใจในการให้บริการ มุ่งเห็นความสุขที่เกิดขึ้นกับแรงงานไทยในฮ่องกงที่มาขอความช่วยเหลือ

3) E: (Empowered teamwork) ด้านการทำงานเป็นทีม ต้องทำงานภายใต้องค์กร จำเป็นต้องเข้าใจในบริบทขององค์กร เข้าใจถึงการทำงานเป็นทีมที่ทรงพลัง เพราะการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นั้นย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินการได้เพียงลำพัง ประกอบกับการมีข้อบังคับกฎระเบียบของฮ่องกงต้องประสานต่อปัญหาให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จิตอาสาต้องมีความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกัน มีเมตตาธรรมแก่กัน มีการขอโทษให้อภัย ยิ้มแย้มแจ่มใส นำหลักสันติภายในมาใช้ในการปฏิบัติงาน เข้าใจความแตกต่างของบุคคลไม่ว่าจะเป็นความคิดหรือการกระทำ เข้าใจถึงลักษณะปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้

4) S: (Service mind) ด้านบริการ ต้องมีความเข้าใจถึงความทุกข์ของแรงงานและพร้อมที่จะบริการให้คำปรึกษาเพื่อปลดทุกข์ในเบื้องต้นและดึงสติของแรงงานกลับมา ดังนั้นจิตอาสาต้องมีความรู้ในเรื่องการให้คำปรึกษาเชิงสันติภายในและภายนอก อีกทั้งต้องมีบุคลิกภาพที่ชวนให้ผู้มาขอรับบริการเกิดความมั่นใจในการมาขอรับบริการว่าตนเองนั้นจะได้รับการแก้ไขปัญหามีความสุขกลับไป ทักษะของการให้คำปรึกษาก็มีความจำเป็นต้องใช้ในการให้บริการ ต้องมีความรู้ในกระบวนการ รู้จักวิเคราะห์และเข้าใจถึงปัญหา รู้จักการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) และนำองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในการให้บริการตามสภาพปัญหาของแรงงาน

5) H: (Human rights) ด้านสิทธิมนุษยชน ต้องมีความรู้เรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน มีความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานหรือผู้มาขอรับบริการ ไม่ก้าวล่วงในเรื่องส่วนตัว ไม่ดูหมิ่นดูแคลนผู้อื่น ไม่ตำหนิหรือกล่าวโทษแม้ว่าผู้มาขอรับบริการจะกระทำความผิดมาแล้ว หากจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชนก็จะทำให้การทำงานจิตอาสาบังเกิดแต่ความสุข ไม่มีความขัดแย้งรุนแรงใดๆเกิดขึ้น

6) E: (Empathic communication) ด้านสื่อสารอย่างสันติ ต้องมีความรู้ทักษะวิธีการสื่อสารอย่างเห็นอกเห็นใจ ใช้หลักสันติในการขับเคลื่อนการสื่อสาร การส่งสาร และการรับสาร ด้วยการสื่อสารที่ขาดความเข้าใจ ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันภายในทีม จากปัญหาเล็กน้อยจะก่อตัวเป็นปัญหาหมักหมม ทำให้เกิดอุปสรรคในการให้บริการแก่แรงงาน ดังนั้นจิตอาสาสมาคมรวมไทยต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ในการสื่อสารอย่างสันติ มีทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วยการวิเคราะห์ผู้ฟัง สาระ และใช้วิธีการสื่อสารให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และต่อทีมงาน รู้จักกล่าววาจาที่ก่อให้เกิดสันติ สื่อสารกันด้วยจิตเบิกบานย่อมจะทำให้การทำงานจิตอาสาเกิดความสุข ส่งผลให้ทีมงานและผู้มาขอรับบริการได้รับความสุขไปด้วย

ผู้วิจัยพบว่าในการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงทั้ง 6 ด้าน สามารถตอบโจทย์การเป็นจิตอาสาของสมาคมรวมไทยในฮ่องกง สามารถพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทย ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการได้รับการพัฒนาตามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเรียกว่า “MAESHE Model” จะปรากฏผลลัพธ์เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม 4 ประการตามแนวทางสังคหวัตถุ 4 ได้แก่

1) ปรับใจ (Growth Mindset) โดยเป็นผู้ที่ต้องมีความกล้าหาญในการปรับใจ เปลี่ยนตนเองจากผู้รับมาเป็นผู้ให้ และต้องให้ด้วยหัวใจที่บริสุทธิ์ด้วยความรักความเมตตาความเอื้ออาทร ให้กำลังใจ แบ่งปัน และเกื้อกูล (ให้ดี)

2) **ปลูกปัญญา (Cultivating Wisdom)** โดยเป็นผู้ที่ใช้คำพูดในการสื่อสารให้ผู้อื่นได้เกิดปัญญา ทั้งภายในและภายนอก มีสติ ขันติ สันติในการแก้ไขปัญห ใช้คำพูดให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นในผู้คน สามารถเรียงร้อยถ้อยคำลอบใจให้กำลังใจ สรรสร้างคำพูดให้เกิดความร่วมมือ ยุติความเกลียดชัง ทุกคำพูดคือวจีแห่งความรัก วจีแห่งความสุข วจีแห่งความสามัคคี (พูดดี)

3) **พัฒนาโพธิจิต (Bodhicitta)** โดยเป็นผู้ที่หมั่นฝึกฝนจิตใจของตนเองไม่ให้เป็นผู้เพิกเฉยต่อความทุกข์กายทุกข์ใจของผู้อื่นเป็นผู้ที่มีหัวใจพระโพธิสัตว์ ให้ความรักความเมตตาที่บริสุทธิ์ อดทนฝ่าฟันต่ออุปสรรค เพื่อมุ่งช่วยให้พบความสุขความสำเร็จ (จิตดี)

4) **ผลิตสุขสู่สังคม (Harmony)** โดยเป็นผู้ที่ต้องมีเป้าหมายชัดเจน เข้าใจสิทธิพื้นฐานว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับความสุขเสมอกัน เสมอในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ และเป็นผู้สมานร่วมสุขร่วมทุกข์กับผู้คน รู้วางตนวางจิตไม่ลบหลู่ต่อค่าผู้อื่น ไม่เลือกที่รักผลักที่ชัง ประรณาเห็นแต่ความรักความสมานฉันท์บังเกิดขึ้นทุกหมู่เหล่าทุกชั้นชนในสังคม (วางตนดี)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าสภาพบริบท สภาพปัญหาเกี่ยวกับจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์พบว่า เนื่องจากบริบทของพื้นที่ มีข้อจำกัดทางสภาพสังคม การเมือง และวัฒนธรรม มีปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของจิตอาสาสมาคมรวมไทย ทำให้จิตอาสาเกิดภาวะเปราะบางใช้เป็นฐานในการแก้ปัญหาจึงทำให้การให้บริการช่วยเหลือหรือการให้บริการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งในภาวะเปราะบางนั้นแรงงานต้องอาศัยอยู่บ้านนายจ้าง การจัดหาที่พักให้แรงงานอาจไม่เหมาะสม ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิของแรงงานก็ตามก็ยังพบปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเปราะบางเหล่านี้ สอดรับกับ The Mission for Migrant Workers (2013) ได้รายงานว่า จากภาวะเปราะบางนี้แรงงานถูกนายจ้างกำหนดให้อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ในห้องน้ำ ในห้องครัว ในห้องนันทนาการหรือแม้กระทั่งพื้นที่ใต้บันได ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพของแรงงานตามมา ซึ่งสอดคล้องกับ Thai Consulate General (Labour Section) in Hong Kong (2021) ได้สรุปปัญหาที่พบของแรงงานไทยประกอบด้วย 1) ปัญหาด้านคุณภาพของแรงงาน 2) ปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงาน 3) ปัญหาเกี่ยวกับนายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จากปัญหาการให้บริการของจิตอาสาภายใต้เงื่อนไขของบริบทในพื้นที่ การพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยให้มีคุณภาพจึงควรพัฒนาโดยเริ่มจากภายในโดยใช้พุทธสันติวิธีมาเป็นแนวทางการในการพัฒนา มีการเรียนรู้ตามกระบวนการสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phansiri, and Pinyong (2016) เรื่องการพัฒนาตนเองเพื่อความเป็นผู้มีจิตอาสา กล่าวว่าการเป็นผู้มีจิตอาสาต้องมีการพัฒนา การเรียนรู้ ฝึกฝนด้วยหลักการ กระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าจะบรรลุภาวะที่เรียกว่า ความเป็นผู้มีจิตอาสาอย่างแท้จริง

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การได้มาซึ่งคุณลักษณะของจิตอาสาดังกล่าวมานี้ สามารถทำให้เกิดขึ้นได้โดยใช้เครื่องมือในการพัฒนา ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 ที่มีผลลัพธ์ออกมาในด้านพฤติกรรม ประกอบด้วย ทาน คือ ปรับใจจากผู้รับมาเป็นผู้ให้ การมีจิตที่เป็นผู้ให้ ให้สิ่งของ ให้ความสุขแก่ผู้มาขอรับบริการ (ให้ดี) 2) ปิยวาจา คือการใช้วาจาปลูกปัญญาแก่ผู้มาขอรับบริการจนเกิดปัญญาแห่งตนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (พูดดี) 3) อตถจริยา คือการพัฒนาโพธิจิต พัฒนาจิตวิญญาณของการให้บริการช่วยเหลือ สร้างความสุขให้กับผู้คน สังคมและชุมชน (จิตดี) 4) สมานัตตตา คือ การผลิตสุขสู่สังคม วางตนให้เสมอดันเสมอปลายสามารถร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเพื่อนมนุษย์ ยึดถือความสมัคสมานสามัคคีให้เกิดในองค์กร ชุมชน และสังคม (วางตนดี) ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Saengwattanaererk, Phramaha Hansa Dhammahāso and Phra Pramote Vādakovidho (2021) เรื่อง “กระบวนการพัฒนาผู้นำสตรีด้านจิตอาสาเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง”

ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาเป็นหลักธรรมในงานวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Theerayuth Jittapunyo, Phra Pramote Vadakovidho and Phramaha Hansa Dhammahāso (2021) เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาผู้นำเยาวชนจิตอาสาต้นแบบตามแนวพุทธสันติวิธี กรณีศึกษา อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง” ดังนั้นการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงในงานวิจัยนี้ ต้องมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสม มีกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างปัญญาจากภายในสู่ภายนอกโดยมีหลักธรรมเป็นแนวทางในการเกิดความเข้าใจในหลักการของการปฏิบัติงานจนยกระดับการให้บริการ และบังเกิดสันติสุขให้แก่สังคมสืบไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า จากการบูรณาการหลักธรรมในพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ ผู้วิจัยได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทยโดยพุทธสันติวิธี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาจักรพล เทพา ที่เน้นการศึกษาพัฒนาในด้านจิตใจภายใน Phramaha Chakrapol Acharashubho (Thepa) (2022) โดยมีขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ปรับใจ ปลุกปัญญา พัฒนาโพธิจิต ผลิตสุขสู่สังคม และพัฒนาองค์ความรู้ 6 ด้าน คือ ด้านสันติภายใน ด้านจิตอาสา ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการให้คำปรึกษา ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสื่อสารอย่างสันติ เมื่อนำไปทดลองพัฒนาพบว่าสามารถ ตอบโจทย์ต่อการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง และตรงตามความต้องการ ซึ่งเป็นการสร้างแบบอย่างของการปฏิบัติหน้าที่ของจิตอาสาให้มีแนวทางเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จิตอาสาของสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ ประกอบด้วย ปรับใจ (ให้ดี) ปลุกปัญญา (คิดดี) พัฒนาโพธิจิต (จิตดี) และผลิตสุขสู่สังคม (วางตนดี)

สรุป

บริบทของพื้นที่และสภาพปัญหาของจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงมีผลต่อการให้บริการแก่แรงงานไทย โดยจากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยจิตอาสาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสมาคมรวมไทยในฮ่องกง ได้พบอุปสรรคปัญหาประกอบด้วย การสื่อสารที่ขาดความเคารพซึ่งกันและกัน มีทัศนคติและความเห็นต่างในขณะทำงาน ขาดความรู้การให้บริการ ขาดการนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกัน จากปัญหาดังกล่าว การพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงจึงต้องนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นหลักการทำงาน อันประกอบด้วย 1) ทาน ต้องมีความกล้าหาญในการปรับใจเปลี่ยนตนเองจากผู้รับมาเป็นผู้ให้ 2) ปิยวาจา ใช้ทุกคำพูดเป็นวจีปลุกปัญญาให้ผู้อื่นตลอดจนใช้ทุกคำพูดเป็นวจีแห่งความรัก ความสุข ความสามัคคี 3) อตถจริยา หมั่นพัฒนาจิตให้เป็นดังจิตโพธิสัตว์ ไม่เพิกเฉยต่อความทุกข์กายทุกข์ใจของผู้อื่น 4) สมานัตตตา เป็นผู้ที่วางตนดีวางจิตดี มุ่งความสุขของสังคม ไม่ลบหลู่ด้อยค่าผู้อื่น ประารถนาเห็นแต่ความรักความสมานฉันท์บังเกิดขึ้นทุกหมู่เหล่าทุกชั้นชนในสังคม และผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิด ทฤษฎีแนวศาสตร์สมัยใหม่กับหลักพุทธสันติวิธีในการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงตามนวัตกรรม MAESHE Model ประกอบด้วย ด้านการสร้างสันติภายใน M: (Mindfulness) ด้านจิตอาสาตื่นรู้ A: (Awakened mind) ด้านการทำงานเป็นทีม E: (Empowered teamwork) ด้านการบริการให้คำปรึกษา S: (Service mind) ด้านสิทธิมนุษยชน H: (Human rights) ด้านสื่อสารอย่างสันติ E: (Empathic communication) โดยจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ “ให้ดี พุดดี จิตดี และวางตนดี” เพื่อเป็นจิตอาสาต้นแบบในองค์กรสืบไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 สมาคมรวมไทยในฮ่องกง เป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไร บุคลากรทำงานในลักษณะจิตอาสาที่ใช้หัวใจของการเสียสละ จึงต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตามสภาพปัญหาที่พบและตามความจำเป็นของจิตอาสา ในองค์กรสอดคล้องกับการนำออกไปบริการและช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา โดยบูรณาการความรู้ตามศาสตร์สมัยใหม่และหลักพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสันติสุข โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นกรอบในการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง

1.2 หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทย เป็นกระบวนการในการพัฒนาจิตอาสาให้เป็นผู้ที่มีสันติภายในตามหลักพุทธสันติวิธี ในองค์กรของรัฐและเอกชนที่มีบุคลากรจิตอาสาและต้องการให้องค์กรมีความยั่งยืน จำเป็นต้องมีบุคลากรมีความรักความสามัคคีกัน ปราศจากความขัดแย้ง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาบุคลากรในทุกองค์กร ด้วยกระบวนการพัฒนาผ่านหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ให้ดี พุทธิ จิตดี และผลดีสู่สังคม

1.3 การพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกงเพื่อยกระดับการให้บริการแรงงานไทย โดยพุทธสันติวิธี มีความเหมาะสมต่อการนำไปพัฒนาองค์กรทั้งของรัฐและเอกชน ด้วยการมุ่งพัฒนา 6 ด้าน เพื่อยกระดับการให้บริการของจิตอาสา เป็นจิตอาสาต้นแบบ จะต้องใช้ MAESHE Model ประกอบด้วย 1) M: (Mindfulness) สันติภายในมีสติเป็นฐาน 2) A: (Awakened mind) เป็นจิตอาสาตื่นรู้ 3) E: (Empowered teamwork) ทีมงานเข้มแข็ง 4) S: (Service mind) บริการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 5) H: (Human rights) ฐานสิทธิพื้นฐาน และ 6) E: (Empathic communication) สื่อสารอย่างสันติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำกระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง ไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ทุกเพศ ทุกวัย ทุกศาสนาในองค์กรเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ และองค์กรจิตอาสาทั้งภาครัฐและเอกชน

2.2 ศึกษากระบวนการพัฒนาจิตอาสาสมาคมรวมไทยในฮ่องกง ให้เป็นรูปแบบที่สามารถใช้ได้กับทุกศาสนาและทุกกลุ่มเป้าหมายในองค์กร

2.3 ขยายกลุ่มเป้าหมายการฝึกอบรมกับกลุ่มผู้นำ ผู้บริหารในองค์กร ผู้นำชุมชน เพื่อให้กระบวนการพัฒนาจิตอาสาเป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น และสามารถเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และ พัฒนาจิตอาสาหรือบุคลากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Kongpoonshap, S. (2017). An Application of Buddhaddhamma in the Volunteer Spilitual Works. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 2(1), 1-14.
- Phansiri, Ph., & Pinyong, S. (2016). *Self-development for Being a Volunteer*. Retrieved May 5, 2021, from <http://pws.npru.ac.th/pheerathano/data/files/บทที่%203%20การพัฒนาตนเองเพื่อความเป็นผู้มีจิตอาสา.pdf>
- Phramaha Chakrapol Acharashubho (Thepa). (2022). Buddhaddhamma of Peace. *International Journal of Early Childhood*, 14(3), 5961-5972.

- Phramaha Theerayuth Jittapunyo, Phra Pramote Vadakovidho, & Phramaha Hansa Dhammahāso. (2021). A Model of Youth Leader Development Volunteerism in Accordance with the Buddhist Peace Method: A Case Study at Mueang Trang District, Trang Province. *Journal of MCU Peaces Studies*, 9(3), 965-975.
- Saengwattananerker, Ch., Phramaha Hansa Dhammahāso, & Phra Pramote Vādakovidho. (2021). The Process of Developing Women Leaders in Volunteering for Taking Care of the Dependent Elderly: A Case Study of Sawai Subdistrict, Prang Ku District, Sisaket Province. *Journal of MCU Peaces Studies*, 8(3), 897-910.
- Tamasorn, B. (2012). *Report on Lessons Learned for Foreign Domestic Helpers in Hong Kong, Social Justice Development Project for a Healthy Society, Thai Health Promotion Foundation*. Bangkok: Social Research Institute Chulalongkorn University.
- Thai Consulate General (Labour Section) in Hong Kong. (2021). *Report on Problems of Thai Foreign Domestic Helpers*. Retrieved October 10, 2021, from <https://hongkong.mol.go.th/news>
- Thai Regional Alliance in Hong Kong. (2021). *Report on Lessons Learned of Hong Kong Foreign Domestic Helpers, Social Justice Development Project for a Healthy Society*. Bangkok: Social Research Institute, Chulalongkorn University.
- The Mission for Migrant Workers. (2013). *Live-in Policy Increase Female FDW's Vulnerability to Various Types of Abuse*. Central, Hong Kong: The Mission for Migrant Workers.